

Iwona Szypuła
II Liceum Ogólnokształcące
im. M. Konopnickiej
w Nowym Sączu

„Droga do euro – najważniejsze pytania i odpowiedzi” (scenariusz zajęć edukacyjnych)

Starania Polski o uzyskanie członkostwa w Unii Europejskiej zaczęły się wkrótce po odzyskaniu pełnej suwerenności w 1989 roku. Oficjalnie deklaracja o chęci wstąpienia do Unii Europejskiej znalazła się w *Układzie o stowarzyszeniu*, który wszedł w życie w 1994 roku. Trzy lata później zaczęły się negocjacje na temat warunków, na jakich Polska miałaby się stać państwem członkowskim UE. Trwały one prawie sześć lat i zakończyły się na szczycie w Kopenhadze. Pomimo wielu kontrowersji udało się wówczas wynegocjować ostateczne warunki członkostwa. Zgodnie z decyzją polityczną, miały się one stać przedmiotem ogólnonarodowego referendum. Odbyło się ono w dniach 7 i 8 czerwca 2008 roku. Członkostwo Polski w UE poparło ponad 77% głosujących. Przeciw członkostwu było ponad 22% głosujących. Zanotowano wówczas bardzo wysoką jak na polskie realia frekwencję. Wyniosła ona prawie 60%. Niecały rok później flaga Polski mogła zostać wciągnięta na maszt wszystkich instytucji europejskich.

Polska gospodarka odnosi korzyści z członkostwa w Unii Europejskiej. Jesteśmy państwem bardziej stabilnym, które rozwija się szybciej niż większość państw europejskich (wzrost produktu krajowego brutto w Polsce w 2007 roku wyniósł ponad 6%, w Niemczech – niecałe 2%, we Francji – 1,5%. W całej UE wyniósł on niecałe 3%). Zwiększa się zainteresowanie Polską inwestorów, traktujących nas jako państwo, w którym można robić naprawdę dobre interesy. Dzięki członkostwu w UE w Polsce zmniejsza się bezrobocie. Problemem pozostają jeszcze zróżnicowanie regionalne i bardzo niski odsetek zatrudnienia osób po 50. roku życia. Po okresowym wroście inflacji nie mamy z nią teraz problemów, co jest bardzo dobrą informacją szczególnie dla ludzi mniej zamożnych. Ale tylko członkostwo w strefie euro zapewni nam stabilizację w tym względzie.

Olbrzymie szanse dla Polski wiążą się z wykorzystaniem wsparcia z budżetu Unii Europejskiej. Pieniądze z tzw. funduszy strukturalnych są wydatkowane w Polsce przez sześć programów operacyjnych: Infrastruktura i Środowisko, z którego są finansowane m.in. drogi oraz oczyszczalnie ścieków, Kapitał Ludzki – finansujący walkę z bezrobociem oraz podnoszenie kwalifikacji pracowników, Innowacyjna Gospodarka – pomyślany jako wsparcie dla przedsiębiorstw, Rozwój Polski Wschodniej – jako próba finansowania inwestycji, które zmniejszyłyby różnice regionalne, Pomoc Techniczna – będący wsparciem dla administracji rządowej i samorządowej, Współpraca Międzynarodowa i Regionalna – mający finansować m.in. projekty przygraniczne. Jednocześnie każde polskie województwo ma odrębny program wydatkowania środków uwzględniający lokalną specyfikę.

Zdecydowanie najwięcej korzyści z członkostwa w Unii Europejskiej czerpią rolnicy. Jednak bardzo niski poziom życia przed akcesją powoduje, że na wyrównanie standardów między

poszczególnymi państwami musimy poczekać jeszcze kilkanaście lat. Zgodnie z wcześniejszymi prognozami na członkostwie skorzystali przedsiębiorcy, a dzięki nim zdecydowana większość pracowników. Poprawiła się również sytuacja materialna polskich rodzin. Jednak poprawa ta była różna dla różnych grup społecznych. Pięć lat, mijających od naszego przystąpienia do Unii Europejskiej, to czas zdecydowanie zbyt krótki, aby w pełni ocenić nasze członkostwo w Unii. Z całą pewnością można jednak stwierdzić, że do tej pory korzyści wynikające z naszej przynależności do Unii Europejskiej zdecydowanie przewyższają wiążące się z tym koszty, a szans pojawia się więcej niż problemów (Duszczyk, broszura Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej 2009).

Od 1 stycznia 2002 r. większość mieszkańców Europy posiada wspólny pieniądz. Wprawdzie euro jako waluta krajów strefy euro obowiązuje już od 1 stycznia 1999 r., kiedy to zostały w stosunku do niego nieodwracalnie usztywnione kursy walut narodowych, jednak do końca 2001r. nie istniało ono w formie gotówkowej i funkcjonowało głównie w rozliczeniach na rynku finansowym i walutowym. Wprowadzenie do obiegu banknotów i monet euro było największym przedsięwzięciem tego rodzaju w historii. Przygotowania do wprowadzenia euro do obiegu rozpoczęły się już w 1995 r. wraz z zatwierdzeniem ostatecznego kalendarza przyjęcia wspólnej waluty. Strefa euro liczy piętnaście państw. W kolejce stoją nowe kraje Unii oraz Szwecja. Wszystkie one zobowiązały się do przyjęcia wspólnej waluty, otwarta jest jedynie kwestia terminu. Dania i Wielka Brytania, które również pozostają poza strefą euro, mają klauzule mówiącą o tym, że przystąpić do niej mogą, ale nie muszą. Od stycznia 2007 r. do kolejki dołączyły Bułgaria i Rumunia.

Symbolem euro stał się znak „€”. Stanowi on pierwszą literę słowa „Europa” i jest zainspirowany grecką literą *epsilon*, przez co nawiązuje do czasów starożytnych i kołyski europejskiej cywilizacji. Dwie równoległe linie znajdujące się w centrum znaku symbolizują stabilność nowej europejskiej waluty (Czogała 2006).

Chociaż od 1 maja 2004 roku Polska jest pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej i młodzi ludzie przyjmują to jako coś oczywistego, to często wiedza związana ze zmianami oraz korzyściami wynikającymi z tego faktu jest niewielka. Jeszcze ważniejsza powinna być świadomość dalszych możliwości, jakie im samym, szkole czy miejscowości, w której żyją, przynosi obecność naszego kraju w UE oraz wprowadzenie (w bliższej lub dalszej perspektywie) wspólnej waluty. Dlatego warto na zajęciach z przedsiębiorczości realizować tematy związane z tymi zagadnieniami.

W dalszej części referatu został zaprezentowany scenariusz zajęć z podstaw przedsiębiorczości przeprowadzonych w pierwszej klasie liceum ogólnokształcącego. W trakcie zajęć uczniowie uzyskali odpowiedzi na najważniejsze pytania dotyczące przyszłego wprowadzenia euro w Polsce. Elementem otwierającym temat i zachęcającym uczniów do aktywnego uczestnictwa w zajęciach było sprawdzenie, ilu spośród nich jest za jak najszybszym wprowadzeniem euro, ilu chciałoby opóźnić ten moment, a ilu jest w ogóle przeciwnych zamianie rodzimej waluty na euro. Liczba odpowiedzi na każdy z tych wariantów uzyskana na początku (12 – za, 13 – później, 5 – wcale) i na końcu (24 – za, 5 – później, 1 – wcale) zajęć świadczy o tym, jak pogłębienie wiedzy związanej z walutą europejską wpływa na stosunek obywateli do wprowadzenia euro w Polsce. Bardzo ważny element prowadzonych zajęć stanowiło pięć 5 filmów edukacyjnych z serii *Podstawowe pojęcia ekonomiczne* zrealizowanych przez NBP w Warszawie i udostępnionych na płycie DVD. Filmy zostały wyświetlone w trakcie lekcji, a ich treść była związana z pięcioma najważniejszymi pytaniami dotyczącymi wprowadzenia euro, na które to pytania uczniowie uzyskali wyczerpującą odpowiedź.

Scenariusz zajęć edukacyjnych

Czas trwania: 2 godziny lekcyjne (90 min)

Temat: Droga do euro – najważniejsze pytania i odpowiedzi

Cele operacyjne:

Uczeń:

- potrafi ocenić korzyści płynące z wprowadzenia wspólnej waluty,
- omawia proces wprowadzania euro,
- wymienia kryteria, które musi spełnić kraj wchodzący do strefy euro,
- omawia mechanizm zamiany rodzimej waluty na euro,
- wyjaśnia, jak można zabezpieczyć się przed wzrostem cen podczas wprowadzania euro,
- poznaje wygląd banknotów i monet euro,
- wyjaśnia sposoby zabezpieczania banknotów i monet euro.

Metoda realizacji zajęć:

Rozmowa kierowana, dyskusja.

Środki dydaktyczne:

Komputer, rzutnik multimedialny, płyta DVD z filmami – materiał pomocniczy.

Kluczowe pojęcia:

- waluta,
- inflacja,
- stopy procentowe,
- deficyt,
- dług publiczny,
- integracja.

Proponowany przebieg zajęć:

1. (Okolo 10 min) Pytanie do uczniów: *Dlaczego podany temat lekcji jest tak bardzo aktualny?* W odpowiedziach powinna znaleźć się informacja, że Polska jako członek UE ma możliwość wejścia do strefy euro. Należy powiedzieć o tym, że istnieją różne zdania co do terminu wprowadzenia euro – wielu ekonomistów i polityków uważa, iż powinniśmy wprowadzić tę walutę już w latach 2010–2012, inni twierdzą, że powinniśmy przyjąć ją później, są również tacy politycy, którzy chcieliby, aby w Polsce przeprowadzić referendum na temat wprowadzenia euro. Należy wyraźnie zaznaczyć, że w Polsce dyskusja nie dotyczy tego, czy wprowadzić euro, ale kiedy to zrobić, a także zwrócić uwagę na to, że polskie społeczeństwo, tak jak wszyscy obywatele UE, powinno być szczegółowo informowane na temat wspólnej europejskiej waluty i procesu jej wprowadzania.

Następnie nauczyciel zadaje trzy pytania i prosi uczniów o zajęcie stanowiska w stosunku do nich przez podniesienie ręki:

- Kto uważa, że w Polsce euro powinno wprowadzić się jak najszybciej?*
- Kto uważa, że ten moment należy odłożyć w przyszłość, np. na rok 2016?*
- Kto nie chce wprowadzenia euro w Polsce?*

Przy każdym pytaniu nauczyciel zapisuje liczbę osób, które się przy nim zgłosiły.

2. (Okolo 10 min) Uczniowie wpisują do zeszytu pierwsze pytanie: *Dlaczego warto wprowadzić euro?* oraz dostają polecenie uważnego oglądania pierwszego filmu, który nauczyciel wyświetla na ekranie za pomocą rzutnika multimedialnego (materiał pomocniczy).
3. (Okolo 5 min) Uczniowie dostają polecenie wpisania do zeszytów odpowiedzi na postawione wcześniej pytanie, następnie ochotnicy odczytują swoje propozycje. W odpowiedziach muszą się znaleźć następujące treści występujące w filmie:
 - łatwość i wygoda w prowadzeniu interesów międzynarodowych,
 - obniżenie kosztów prowadzenia firmy, ponieważ znikają koszty związane z obsługą transakcji walutowych,
 - wzrost konkurencyjności firm działających na międzynarodowych rynkach.
4. (Okolo 10 min) Uczniowie wpisują do zeszytu drugie pytanie: *Jakie są kryteria przyjęcia do strefy euro?* oraz dostają polecenie uważnego oglądania drugiego filmu (materiał pomocniczy).
5. (Okolo 10 min) Uczniowie dostają polecenie wpisania do zeszytów odpowiedzi na postawione wcześniej pytanie, następnie ochotnicy odczytują swoje wpisy. W odpowiedziach musi znaleźć się sześć kryteriów podanych w filmie (jeśli uczniowie nie zapamiętali wszystkich, nauczyciel przypomina je, a uczniowie wpisują je do zeszytów):
 1. kryterium inflacji;
 2. kryterium stóp procentowych;
 3. uczestnictwo w ERMII;
 4. stabilizacja waluty;
 - kryteria fiskalne:
 5. deficyt <3%PKB;
 6. dług publiczny <60%PKB + niezależność NBP.
6. (Okolo 10 min) Uczniowie wpisują do zeszytu trzecie pytanie: *Jak będzie wyglądało wprowadzenie euro?* oraz dostają polecenie uważnego oglądania trzeciego filmu (materiał pomocniczy).
7. (Okolo 5 min) Uczniowie dostają polecenie wpisania do zeszytów odpowiedzi na postawione wcześniej pytanie, następnie ochotnicy odczytują swoje wpisy. W odpowiedziach muszą znaleźć się trzy etapy wprowadzania wspólnej waluty, podane w filmie (jeśli uczniowie nie zapamiętali wszystkich, nauczyciel przypomina je, a uczniowie wpisują je do zeszytów):
 - 1 – przygotowawczy,
 - 2 – kampania informacyjna,
 - 3 – etap podwójnego obiegu.
8. (Okolo 5 min) Uczniowie wpisują do zeszytu czwarte pytanie: *Czy po wprowadzeniu euro wzrosną ceny?*, następnie dostają polecenie uważnego oglądania czwartego filmu (materiał pomocniczy).
9. (Okolo 5 min) Nauczyciel komentuje film, w którym zostało pokazane, w jaki sposób można zapobiec wzrostowi cen po wprowadzeniu wspólnej waluty euro, zwraca również uwagę, że obawy o wzrost cen są czymś oczywistym i że odpowiednio prowadzona kampania

informacyjna jest sposobem, aby te obawy nie zniechęciły społeczeństwa polskiego do wspólnej waluty.

10. (Okolo 10 min) Uczniowie wpisują do zeszytu piąte pytanie: *Jak wyglądają banknoty i monety euro?* i dostają polecenie uważnego oglądania piątego filmu (materiał pomocniczy). Z filmu uczniowie dowiadują się, kto zaprojektował banknoty euro, jak wyglądają banknoty i monety euro, co przedstawiają w warstwie ilustracyjnej. Otrzymują też odpowiedź na pytanie, czy we wszystkich krajach obowiązują takie same banknoty i monety euro. Ponadto na filmie prezentowane są zabezpieczenia przed fałszowaniem banknotów euro.

Podsumowanie (ok. 10 min):

Nauczyciel ponownie prosi uczniów o odpowiedź na trzy pytania zadane na początku lekcji (punkt 1 konspektu) i zapisuje wyniki. Następnie porównuje je z wynikami z początku lekcji:

- Jeśli liczba odpowiedzi negujących wprowadzenie euro oraz przekładających ten moment w odległą przyszłość zmniejszyła się (a takie jest założenie nauczyciela), wówczas pojawia się pytanie skierowane do uczniów: *dla czego tak się stało?* W odpowiedziach, między innymi, powinno pojawić się stwierdzenie, że jeżeli czegoś nie rozumiemy, np. mechanizmu i konsekwencji wprowadzenia euro, to budzi to nasze obawy i niechęć, dlatego właściwie prowadzona kampania informacyjna (a taką kampanią były prowadzone zajęcia) powinna spowodować wzrost liczby osób pozytywnie nastawionych do procesu zamiany.
- Jeśli wyniki nie uległy zmianie (wydaje się to bardzo mało prawdopodobne), wówczas nauczyciel powinien zadać pytanie: *dla czego?*, skierowane bezpośrednio do ucznia, który nie chce wprowadzenia euro lub chce odłożyć to w czasie, wysłuchać jego argumentów, ustosunkować się do nich i oczywiście podsumować, że każdy ma prawo do własnego zdania i pomimo prowadzonej kampanii informacyjnej może być sceptycznie nastawiony do wprowadzenia euro.

Na koniec lekcji nauczyciel podaje temat zadania:

„Zaproponuj dwa motywy rewersów, jakie Twoim zdaniem powinny mieć polskie monety euro”.

Uwagi:

Jeśli nauczyciel oceni, że ilość proponowanego materiału jest zbyt duża (sprawność wykonywanych poleceń może być różna w zależności od rodzaju szkoły i klasy), wówczas ostatni punkt – *Jak wyglądają banknoty i monety euro?* – może przełożyć na następne spotkanie bez żadnych negatywnych konsekwencji związanych z założonymi celami lekcji, ponieważ najważniejsze i kluczowe zagadnienia dotyczące tematu znajdują się w pozostałych punktach.

Materiał pomocniczy – Filmy edukacyjne „Podstawowe pojęcia ekonomiczne cz. 1”

wydane przez NBP. Wszystkie filmy są dostępne na płycie DVD:

1. „Dlaczego warto wprowadzić euro?”
2. „Kryteria przyjęcia do strefy euro”
3. „Jak będzie wyglądało wprowadzenie euro?”
4. „Euro a ceny”
5. „Banknoty i monety euro”

Filmy są również dostępne w internecie:

<http://www.nbportal.pl/pl/cw/prezentacje/filmiki>

Literatura

1. Czogała A., *Wprowadzenie banknotów i monet euro do obiegu w 2002 r.*, http://www.nbportal.pl/pl/np/euro/infopodst/historia_integracji/wprowadzenie-euro-2002/wprowadzenie-banknotow-i-monet-euro-2002-1 (data odczytu 20 V 2009)
2. Duszczyk M., *5 lat w Unii Europejskiej*, <http://www.rcie.bialystok.pl/dokumenty/broszura.pdf>, (data odczytu: 20.05.2009)

“The Road to Euro – the Most Important Questions and Answers”. The Example Scenario of an Entrepreneurship Lesson

The lecture is a presentation of the scenario of 2-hour Entrepreneurship lessons conducted in the first grade of high school. During the lesson students obtained answers to the most important questions regarding the changeover to the Euro in Poland. To introduce the topic and encourage the students a survey was performed to estimate how many among them are in favor of a rapid introduction of the Euro, how many would like to delay this moment and lastly, how many of them are definitively opposed to the idea of the changeover. The results of the first survey (12 – in favor; 13 – delay; 5 – opposed) and then at the end of the class (24 – in favor; 5 – delay; 1 – opposed) clearly indicate that extending knowledge about the Euro has a great influence on how Polish citizens feel about its introduction in the country.

Watching 5 educational movies from „Basic Economical Notions” a series made by NBP in Warsaw was a very important part of the class. The films clarified 5 of the most important issues related to the changeover to the Euro for students.

1. Why should the Euro be introduced?
2. What are the criteria for admittance to the Eurozone?
3. What will the changeover be like?
4. Will prices rise after the changeover?
5. What do Euro coins and banknotes look like?

The class was conducted in a laboratory equipped with a computer, screen and multimedia projector.